

Pisma mlademu prijatelju.

XX.

Dragi Bogdan!

rana Cegnarja prištevamo boljšim pesnikom slovenskim. Zibelka mu je tekla 1826. l. pri sv. Duhu poleg Loke in je zdaj višji brzojavni uradnik v Trstu.

Sodeloval (in nekaj tudi uredoval) je vže pri „Sloveniji“ in „Ljubljanskem časniku“, pridno podpiral „Slov. Bčelo“, „Novice“ in „Glasnik“ ter je svoje dni marljivo pesnikoval in se potegoval z Levstikom za potrebo slovenske kritike. Leta 1860. je izdal posebej svoje pesni, ki je diči uglajen jezik, priprost zlog in živa domišljija; zato so tudi nekatere vže popolnoma ponarodnéle (Na grobéh, Rojakom). — Cegnar je tudi prevajal iz slovanskih (srbskega, češkega) jezikov (pesni), a najbolj ga slavé njegovi prevodi Schillerjevih dram „Marije Stuart“, Viljema Tella“ (v „Cvetji“) in vzlasti „Valenštajna“, čegar prelog je takó krasen in dovršen kakor sam izvirnik. Prevel je tudi nemško igro „Deboro“ in iz češkega je preložil na slovenski jezik lepo pisano povest Božene Nemčeve „Babico“ (v „Cvetji“), ki je izšla v Krajčevej „Narodnej biblioteki“ vže v drugej izdaji.

Anton Umek (Okiški) se je porodil 1838. l. na Okiči pri Boštanji na Dolenjskem. Umril je prerano kot učitelj slovenščine na Celovskej gimnaziji 1871. leta. —

Pesnikoval je vže zgodaj in mnogo po „Novicah“, v „Danici“ in vzlasti v „Glasniku“ ter je izdal 1865. l. skupno svoje pesmi v „Cvetji“, katero je prineslo tudi daljšo njegovo epsko pesen „Sv. Ciril in Metodij“. Na slavo in spomin slavnega našega misijonarja Ign. Knobleharja je zložil daljšo slavo-datno pesen: „Abuna Soliman“. Bil je tudi dve leti urednik „Besednikov“ in po smrti njegovej se je izdal v letopisu „Matice Slovenske“ njegov prevod lepe povesti: „Pavel in Virginija“. — Snov njegovih poezij se suče okolo dveh najvzvišenejših predmetov, Bogá in domovine; očitala se jim je prevelika jednoterost in presiljena didaktičnost (poučljivost).

Lavoslav Gorénjec (Podgoričan) je zagledal beli dan pri sv. Rupertu na Dolenjskem 1840. l. Dovršivši gimnazijo v Novem mestu, šel je v bogoslovje in postal duhovnik in 1876 župnik v Adlešičih, kder je umrl 1886. leta.

V prvih letih svojega pisateljevanja je nabiral in priobčeval narodno blago, a odlično mesto si je pridobil v slovenskej književnosti kot prelagatelj. Prevajal je iz češčine, poljščine in ruščine, ponajveč romane, povesti in novele, po „Glasniku“, „Novicah“, „Cvetji“ (Kirdžali), „Zori“, v podlistkih „Slov. naroda“, letopisih „Matice Slovenske“, „Ljudske knjižnici“ in za 1886. l. je prinesel prvi zvezek „zabavne knjižnice“ (Slov. Matice) prevod njegov: „Kočja za vasjó“ (Kraševskega) in za 1887 prinese „Mrtve duše (Gogoljeve). — Gorenjec je znamenit v slovenskej literaturi kot prelagatelj ne samó zaradi tega, ker je takó ogromno obogatil slovensko leposlovno knjigo, ampak še posebno zatagadelj, ker je prevajal iz bližnjih nam slovanskih jezikov, in sicer take umotvore, ki hranijo v sebi in duhté čisti slovanski živelj, ne pa izprijena in slovenskemu narodu tuja dela zapadne kulture — — —

Josip Podmilščak (Andrejčkov Jože) se je porodil 1845. l. v Krašnji pri Kameniku. Šolal se je v Ljubljani, postal vojak in naposled uradnik pri glavnej brzojavnej postaji v Trstu. Umril je v Ljubljani 1874.

Andrejčkovega Jožeta štejemo mej boljše pripovedovalce slovenske. Bil je jako plodovit pisatelj in je pisal mnogo v „Glasnik“ (Mat. Klander, Črtice iz življenja na kmetih, Potopisni listi, Ubežnik . . .), v „Besednik“ (Hudodelec, Spomini, Božja kazni, Rejenka, Sabinka, Berač . . .), v knjige družbe sv. Mohorja (Žalost in veselje, Srečen . . .), v „Zôro“, „Novice“ za dramatično društvo (Damoklejev meč, Umetnost in narava) in mnogo je še ostalo v rokopisu. Poleg izvornih del je tudi mnogo prevajal ali predelaval, vzlasti iz češčine in nabiral narodno blago. — Podmilščak je jako obogatil našo pripovedno literaturo. Jezik njegov je ljudsk, pripovedovanje mikavno, na drobno opazujoče in pravo resnično opisujoče; vendar je zlog njegov preobrat, nedostaje mu dobrega krasoslovnega ukusa in vsestranske izobraženosti.

Pa končajva! O vseh drugih znamenitejših književnikih slovenskih in o novjšem preporodu in razvoji slovenske književnosti pa se poméniva raje ustno, kadar me obišeš.

Pričakuje Te Tvoj stari prijatelj

P. B.

Listje in cvetje.

Nove knjige in listi.

* Angeljček, otrokom učitelj in prijatelj. Izdal Anton Kržič. II zvezek. V Ljubljani, 1887. Tiskala „Katoška Tiskarna“. 8°. 48 str. — To, kar smo želeli, da bi prvemu zvezku prav kmalu sledil drugi, zgodilo se je, in trudoljubivi gosp. Anton Kržič izdal je vže drugi zvezek Angeljčka, katerega izvestno vsak, kdor koli se zanima za našo domačo knjigo, z veseljem pozdravlja. Tudi drugi zvezek okrašen je, kakor prvi, z mičnimi podobicami, ter ima enako prvemu prav lično vnanjo obliko. Zatorej le hitro po njem, da dobimo tem prej tretji zvezek. Cena 12 kr.; po pošti 5 kr. več.

* Pripovedka o vetru. Češka narodna pravljica. Spisala Eliška Krasnohorska. Sê sedmimi slikami. Z dovoljenjem pisateljčinim. Poslovenil H. Podkrájsek. V Ljubljani. Založila: „Narodna šola.“ Natisnila Klein in Kovač. 1887. 8°. 66 str. — Ta knjižnica je prav primerna za šolarske knjižnice ter jo živo priporočamo vsem našim šolam. Želimo, da bi „Narodna šola“ prav kmalu zopet kaj novega izdala ter takó pripomogla k pomnoženju prepotrebnih nam knjižic za našo slovensko mladino. Cena 25 kr.; po pošti 5 kr. več.

* Pripovedke za mladino. Poslovenil J. Markič. V Ljubljani, 1887. Založil in izdal M. Gerber. — Tisk „Narodne Tiskarne“. 8°. 68 strani. — Knjižica obsega 12 Grimmovih pravljic. Cena meh. vez 16 kr.; trdo vez. 24 kr.; s pozlačenimi platnicami 32 kr.; vse v platnu 45 kr.; po pošti 5 kr. več.

* Knjižnica za mladino. Založilo in na svetlo dalo „Slovensko učiteljsko društvo“. Uredil Ivan Tomšič. I zvezek: 1. Mladi dnevi; 2. Za poklicem. V Ljubljani, 1887. Natisnil J. R. Milic. 8°. 72 str. — Prav mična in za našo mladino pončna knjižica, ki obsega dve daljši povesti. Ker je začelo tudi naše „Slovensko učiteljsko društvo“ izdajati primerne knjižice za mladino, zatorej bi pač želeli, da bi se naši ljudski učitelji potrudili in te knjižice kaj najbolje širili mej slovensko mladino, da bode mogoče začeto delo uspešno nadaljevati. Cena prvemu zvezku trdo vez. je 20 kr.; za darila 30 kr.; vse v platnu 40 kr., po pošti 5 kr. več. Naročila naj se pošiljajo na uredništvo „Učit. Továriša“, na uredništvo „Vrtčevo“ ali pa na gosp. Fr. Dežmana, knjigovezca v Ljubljani sv. Petra cesta štev. 6.

V založbi gosp. Jan. Giontini-ja v Ljubljani izišle so naslednje nove knjižice na svetlo: